

Inspiratiemiddag Aan de Slag, 2 juni 2016

Mensen die betrokken zijn bij ongedocumenteerde vreemdelingen maken zich al lang zorgen over hun gedwongen passiviteit. Vooral wanneer ook opvang aangeboden wordt, ervaren hulpverleners de verveling van hun cliënten, die lang in bed blijven liggen en weinig ondernemen. Helaas is er een verbod op werk en studie voor ongedocumenteerde volwassenen. Op veel plaatsen wordt daarom al informeel zinvolle dagbesteding aangeboden, in de vorm van cursussen of vrijwilligerswerk. Tijdens de inspiratiemiddag op 2 juni 2016 hebben zo'n 30 aanwezigen hun ervaringen hiermee uitgewisseld. De catering werd verzorgd door koks van het Wereldhuis, die zo 'Aan de Slag' konden.

Pilot Activering Gezinslocaties

Monika Smit van het WODC vertelde in haar inleiding over de pilot activering in de Gezinslocaties, die liep in de periode 2011 tot 2015. Tijdens deze pilot werden korte opleidingen aangeboden zoals webdesign, autotechniek, kapper, PC vaardigheden. Daarnaast ook cursussen keramiek, naaiatelier, handwerken, zangles, basis Nederlands, koken. Bovendien konden bewoners sporten en vrijwilligerswerk doen. De Dienst Terugkeer en Vertrek richtte T-rooms in, waardoor informatie over het land van terugkeer toegankelijk werd. Maar deze werden weinig gebruikt.

Het doel van de pilot was om vrijwillig vertrek te bevorderen. Dat effect bleek niet aantoonbaar. Dit komt mede omdat de helft van de bewoners alsnog een verblijfsvergunning kreeg, terwijl maar een kwart (gedwongen) vertrok. Daardoor bleven veel bewoners hoop houden op een vergunning. Wel bleek een duidelijk effect in het welzijn en de gezondheid van de bewoners en de sfeer op het centrum.

Workshop Onderwijs

In de workshop onderwijs werden ervaringen gedeeld over een scholingsaanbod voor ongedocumenteerden. Hiervoor bestaan twee vormen: enerzijds speciale cursussen voor ongedocumenteerden, anderzijds wordt gezocht naar aansluiting bij het reguliere onderwijs.

Voor ongedocumenteerden die een onregelmatig leven leiden, is het reguliere onderwijs vaak niet haalbaar. Korte cursussen, in module-vorm, zijn dan het meest geschikt. Of cursussen waar mensen flexibel aan kunnen deelnemen, zoals een taal-café. Soms kan gebruik gemaakt worden van een bestaand cursusaanbod, maar er worden soms ook speciaal cursussen voor ongedocumenteerden ontwikkeld. Voor korte cursussen kunnen vrijwillige docenten geworven worden, maar voor een langer durende cursus moeten docenten wel een vergoeding krijgen.

Voor ongedocumenteerden die een stabiel leven hebben, zou het wenselijk zijn als zij wel in regulier onderwijs terecht zouden kunnen. Sommige scholen regelen dit informeel, problemen zijn dan stages en eventueel een verzekering. Andere studenten volgen schriftelijk onderwijs. Dit is wel legaal toegankelijk, maar het vraagt veel doorzettingsvermogen. Het zou deze studenten helpen als zij gesteund worden met bijvoorbeeld een gezamenlijke studielocatie. Voor het staatsexamen (VMBO-HAVO- VWO) is geen verblijfsvergunning nodig.

Workshop (vrijwilligers)werk

Veel ongedocumenteerden willen graag werken en hun eigen levensonderhoud betalen. Sommige organisaties organiseren daarom informeel werk. Zij zoeken bijvoorbeeld zwart werk voor hun cliënten als tuinman, fietsenmaker, schoonmaker of kok. Soms kunnen mensen in de gezamenlijke moestuin werken, verdienen zo wat en leren tegelijk tuinieren.

Het verkopen van producten biedt ook een mogelijkheid om eigen geld te verdienen. Zo worden bijvoorbeeld kaarten gemaakt, of mooie kussens of kleding, en dit wordt verkocht. Enkele mensen werken als verkoper van de straatkrant, maar dit levert steeds minder op.

Zolang betaald werk nog niet mogelijk is, krijgen mensen de kans om als vrijwilliger ervaring op te doen. Zo wordt bijvoorbeeld in het Wereldhuis gekookt met een professionele kok. Ook worden cursussen aangeboden waardoor mensen leren hoe ze het best werk kunnen vinden en houden, zoals de cursus No Paper Work.

Tenslotte

De Inspiratiedag leverde veel nieuwe contacten op, en ideeën om te gebruiken in de eigen setting. Er blijft overal nog wel veel angst over publiciteit. Boetes kunnen bestaande initiatieven nekken, hierdoor durven organisaties niet gemakkelijk hun nek uit te steken. Elke organisatie probeert daarom zo goed mogelijk te laveren tussen de wet en de belangen van de klanten. Inzet op wetswijziging blijft dus belangrijk.